

ضوابط ایجاد تعادل بین منابع و مصارف آب

وزارت نیرو - وزارت جهاد کشاورزی - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور
هیئت وزیران در جلسه مورخ ۲۰/۵/۱۳۸۷ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۰/۳۱/۲۶۷۹۱ مورخ ۳/۴/۱۳۸۵ وزارت نیرو و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ضوابط ایجاد تعادل بین منابع و مصارف آب را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱-

در این تصویب‌نامه واژه و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف - دشت آزاد: دشتی که بیلان آن مثبت و بهره‌برداری از منابع آب زیرزمینی آن کمتر از میزان تغذیه سفره باشد.

ب - دشت ممنوعه: دشتی که در آن بهره‌برداری از منابع آب زیرزمینی بیش از پتانسیل تجدیدپذیر بوده به گونه‌ای که موجب افت سطح آب زیرزمینی در آن دشت گردیده و به طور طبیعی امکان بازگشت به سطح تعادل وجود ندارد.

ج - دشت ممنوعه بحرانی: دشت ممنوعه‌ای که در آن، سطح آب سفره زیرزمینی یا کیفیت آب آبخوان به طور مستمر افت دارد.

د - آبخوان: لایه‌هایی از خاک و سنگ دارای خلل، فرج و شکستگی در مخروط‌افکنه‌های کوهپایه‌ای و دشتهای آبرفتی که قابلیت ذخیره‌سازی آب‌های مازاد سطحی به صورت طبیعی یا مصنوعی جهت استفاده‌های کوتاه مدت یا درازمدت بعدی در آنها وجود دارد.

هـ - طرح آبخوانداری: سند مدونی برای نوع خاصی از اقدامات اجرایی آبخیزداری که با هدف حفاظت آب و کنترل و پخش سیلاب در مخروط افکنه‌های کوهپایه‌ای و دشتهای آبرفتی تهیه و به اجرا درمی‌آید.

و - آبخیزداری: مجموعه علوم و فنون لازم برای مدیریت جامع و هماهنگ منابع حوزه‌های آبریز بدون ایجاد اثرات منفی در منابع زیستی.

ماده ۲-

وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی موظفند با نهادینه کردن مدیریت تقاضا، ترتیبات و هماهنگی لازم برای اجرای مفاد این ضوابط را انجام دهند.

ماده ۳-

وزارت نیرو موظف است نسبت به انجام مطالعات موردنیاز برای تشخیص دشتهای ممنوعه بحرانی، ممنوعه و آزاد اقدام نموده و در ابتدای هر سال آبی کل دشتهای کشور را براساس این ضوابط ارزیابی نموده و نتیجه آن را به دستگاههای مربوط اعلام نماید.

ماده ۴-

وزارت نیرو موظف است برای هر کدام از دشتهای موضوع ماده (۳) با توجه به شرح وظایف و براساس ملاحظات اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی و پتانسیل‌های آبهای سطحی، راهکارهای تعادل بخشی را به شرح ذیل ارائه و اجرا نماید.

الف - افزایش تغذیه سفره‌های زیرزمینی با عملیات تغذیه مصنوعی، کنترل و پخش سیلاب و احداث سدهای تأخیری، تغذیه‌ای و سدهای زیرزمینی.

ب - کاهش برداشت آب زیرزمینی از طریق انسداد چاههای غیرمجاز، جلوگیری از اضافه برداشت چاههای مجاز، خرید و انسداد چاه مجاز و فعال، توسعه و بهبود شبکه‌های آبیاری اصلی.
ج - گسترش آگاهی‌های عمومی، تهیه بانک اطلاعاتی و فراهم نمودن زمینه تحویل حجمی آب.

ماده ۵ -

وزارت جهاد کشاورزی موظف است برای هر کدام از دشتهای موضوع ماده (۳) با توجه به شرح وظایف و براساس ملاحظات اجتماعی - اقتصادی و زیست محیطی راهکارهای تعادل بخشی را به شرح ذیل ارائه و اجرا نماید:
الف - افزایش تغذیه مصنوعی سفره‌های آب زیرزمینی با مطالعه و اجرای عملیات آبخیزداری و آبخوانداری.
ب - کاهش برداشت از منابع آب زیرزمینی با استفاده از اصلاح الگو و ترکیب کشت، کاهش کشت گیاهان پرمصرف، توسعه کشت گیاهان کم‌مصرف، عمران اراضی، توسعه و بهبود شبکه‌های آبیاری و زهکشی فرعی.
ج - مدیریت مصرف با اصلاح و بهبود مدیریت آبیاری، ایجاد تشکلهای آبران، به هنگام و اجرایی نمودن سند ملی الگوی مصرف آب کشاورزی، تعیین و اعمال راهکارهای ارتقای کارایی آب کشاورزی.
تبصره - وزارت جهاد کشاورزی موظف است در اجرای پروژه‌ها، ماده (۲۱) قانون توزیع عادلانه آب - مصوب ۱۳۶۱ - مبنی بر اخذ تخصیص از وزارت نیرو را رعایت نماید.

ماده ۶ -

به منظور حفظ و حراست از منابع آب زیرزمینی در هر استان شورای «حفاظت از منابع آب زیرزمینی» به ریاست استاندار و با حضور مدیران و رؤسای دادگستری، جهاد کشاورزی، نفت، محیط زیست، آب و برق منطقه‌ای، فرماندهی نیروی انتظامی تشکیل می‌شود تا نسبت به اجرای ضوابط اجرایی حفظ و حراست از آبهای زیرزمینی که توسط وزارت نیرو تهیه می‌شود با مشارکت تشکلهای آبران اقدام نماید.

ماده ۷ -

وزارت نیرو موظف است ترتیبی اتخاذ نماید تا با هماهنگی وزارت جهاد کشاورزی، بخشی از وظایف و مسئولیتهای قابل واگذاری به بخش خصوصی مثل پایش کمی و کیفی منابع آب زیرزمینی، اطلاع‌رسانی و نظرسنجی و آموزش ذی‌نفعان را همراه با اختیارات لازم و اعتبارات موردنیاز به تشکلهای آبران مطابق قوانین و مقررات مربوط واگذار نماید.

ماده ۸ -

وزارت نیرو موظف است در مطالعه و اجرای کلیه طرحهای توسعه منابع آب ضمن در نظر گرفتن حقابه‌های پایین دست به نحوی عمل نماید که تعادل بین منابع و مصارف در دشتهای پایاب این طرحها برقرار باشد.

ماده ۹-

وزارت نیرو موظف است به خاطر حفظ منابع استراتژیک آب زیرزمینی و تأمین آب شرب و بهداشت شهری ظرف سه سال پس از ابلاغ این ضوابط حداکثر عمق برداشت آب را در دشتهای کشور، تعیین و با جلوگیری از کفشکنی بیشتر از عمق تعیین شده با همکاری شورای حفاظت از منابع آب زیرزمینی استان از افت بیشتر سطح آب زیرزمینی و کاهش کیفیت حقابه یادشده جلوگیری نماید.

ماده ۱۰-

وزارت نیرو موظف است با همکاری وزارت جهادکشاورزی، برنامه بهره‌برداری از آب زیرزمینی را با ملحوظ نمودن کلیه ظرفیتهای آب برای مصارف کشاورزی در سه حالت: سالهای ترسالی، سالهای معمولی و سالهای خشکسالی، تنظیم نماید تا براساس شرایط واقعی، برنامه یادشده به اجرا گذاشته شود.

ماده ۱۱-

به منظور هماهنگی برنامه‌های تعادل‌بخشی حوزه‌های آبریز کشور وزارت نیرو موظف است با همکاری وزارت جهاد کشاورزی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور، ظرف شش ماه نسبت به ارائه ساختار مدیریت حوزه‌های آبریز و ساز و کار اجرایی آن اقدام نماید.

ماده ۱۲-

دستگاههای اجرایی ذی‌ربط اعتبارات موردنیاز اجرای مفاد این ضوابط را به طور متناسب در لوایح بودجه سنواتی خود پیش‌بینی می‌نمایند.

[امضاء]

معاون اول رئیس‌جمهور - پرویز داودی